

Read the full book on: [10.1787/9789264189560-en](https://doi.org/10.1787/9789264189560-en)

Vastastikku seotud majandused. Üleilmsete väärtusahelate eelised

- Tänapäeval on see, mida tehakse (firma või riigi tegevus) majanduskasvu ja tööhõive jaoks palju olulisem kui see, mida müüakse (lõpptoode).
- Üleilmsed väärtusahelad aitavad firmadel ja majandustel tegeleda selle osaga protsessist, milles nad kõige pädevamad on, kasutades mujalt sisseostetavaid tootmisvahendeid ja teenuseid ilma, et oleks vaja endal terve tööstus üles ehitada.
- Allhanked ja tootmise välismaale viimine suurendavad konkurentsivõimet, sest annavad juurdepääsu odavamale, mitmekesisemale ja kvaliteetsemale sisendile.
- Majanduste kasvav vastastikune seotus loob küll olulisi võimalusi, kuid samuti tekitab see uusi probleeme poliitika valdkonnas.

Konkurentsivõime

- Konkurentsivõime üleilmsetes väärtusahelates nõuab selliste tootmistegurite tugevdamist, mis ei ole eriti muutlikud ja mis ei saaks tõenäoliselt piiriülesteks. See eeldab investeringuid inimkapitali ja oskustesse ning kvaliteetsesse infrastruktuuri, samuti tugevate sidemete stimuleerimist tööstuse ja ülikoolide ning muude vaikivate teadmiste vahel. Samuti mängib firmade investeerimisotsustes olulist rolli institutsioonide ja valitsuse kvaliteet.
- Väike- ja keskmise suurusega ettevõtted (VKEed) mängivad olulist rolli üleilmsete väärtusahelate nišivaldkondades ja nad panustavad samuti suurfirmade ekspordile.
- Tootmine jääb üleilmsete väärtusahelate puhul endiselt keskseks tegevuseks, olgugi et suur osa väärtuse loomisest hõlmab tänapäeval teenuseid.
- Vanamoodsad tugipoliitika meetmed eiravad tootmise vastastikust seotust üleilmsetes väärtusahelates ning vajadust rahvusvahelise konkurentsi ja avatuse järgi. Need suurendavad proteksionismi riski, kuid rahvusvahelistel turgudel edu saavutamise sõltub ühtlasi nii kvaliteetsete sisendite impordivõimest kui ka nende ekspordivõimest.

Kaubandus

- Enamikus majandustes kasutatakse umbes kolmandik imporditavatest tootmisvahenditest lõpuks ekspordiks. Üleilmsetes väärtusahelates kujutavad tollimaksud ja muud imporditakistused endast põhimõtteliselt ekspordimaksu. Ka ekspordipiirangud võivad mõjutada üleilmsete väärtusahelate tõhusat toimimist ja suurendada kulusid. Kaubanduse kaitsmise negatiivsed tagajärjed võimenduvad veelgi enam, kui osad ja komponendid ületavad piiri mitmeid kordi.
- Seevastu aitavad kaubandust toetavad meetmed, nagu kiired ja tõhusad sadamad ning tollimenetlused, väärtusahelatel sujuvamalt toimida. Standardite ja sertifitseerimisnõuete koondumine ning vastastikuse tunnustamise lepped aitavad leevendada ekspordifirmade koormat.
- Ehkki tariifide liberaliseerimine võib tekitada uusi kaubandusvõimalusi, nõuavad üleilmsed väärtusahelad (GVCs) ka tõhusaid teenuseid ning võimalust liigutada üle piiride inimesi, kapitali ja tehnoloogiat.
- Paljudes OECD riikides loovad teenused üle poole väärtusest üleilmsetes väärtusahelates, Hiinas aga on see üle 30 protsendi.

Investeeringud

- Hargmaiste ettevõtete tähtsat rolli silmas pidades on investeerimisbarjääride langetamine tõhus viis riigi integreerimiseks üleilmsetesse väärtusahelatesse. Üleilmsete väärtusahelate tõhusa toimimise pärssimisel võivad piiriülese investeerimise takistused avaldada negatiivset mõju heaolule nii kodu- kui vastuvõtvates riikides.
- Tuhandetele kahepoolsetele ja regionaalsetele investeerimislepetele tuginev režiim ei peegelda piisavalt hästi üleilmsetesse väärtusahelatesse kuuluvate majanduste vastastikust seotust.
- Investeeringute edendamise ja toetamine peab olema suunatud tööstuste tegevusest palju rohkem just üleilmsete väärtusahelate tegevusele. Poliitikameetmete puhul tuleb tunnustada asjaolu, et edu sõltub nii sissepoole kui ka väljapoole tehtavatest investeeringutest.
- Suured hargmaised ettevõtted, sealhulgas mõned riigiettevõtted, on üleilmsetes väärtusahelates väljapaistvad osalejad, kes tõstatavad poliitilisi küsimusi, näiteks konkurentsi ja allavoolu paiknevate turgude mõju kohta.
- Üleilmsed väärtusahelad võivad toetada vastutustundliku ettevõtluse arusaamade levimist; oluline on, et ettevõtlusega tegeletakse viisil, mis austab inimõigusi ja -väärikust, nagu seda nähakse ette OECD juhistes rahvusvahelistele ettevõtetele, ILO ning ÜRO tunnustatud standardites.

Areng

- Tänu juurdepääsule võrkudele, üleilmsetele turgudele, kapitalile, teadmistele ja tehnoloogiale võib integratsioon üleilmsesse väärtusahelasse olla esimene samm teel majandusarengu suunas.
- Kuna üleilmsed väärtusahelad hõlmavad lepingulist tegevust hargmaistes ettevõtetes ja nende vahel ning samuti sõltumatute tarnijatega, on lepingute täitmise võime hädavajalik. Tugeva õigussüsteemiga riigid ekspordivad tavaliselt rohkem komplekssematesse tööstustesse. Keerukamaid lepinguid nõudvaid tegevusi on lihtsam viia ellu riikides, kus on olemas korralikult kehtestatud lepingutava.

- Paljud madala sissetulekuga riigid jäävad üleilmsetest väärtusahelatest välja oma asukoha, loodusvarade puudumise, olematu infrastruktuuri või ettevõtluskeskkonna tõttu.

Kohanemine ja riskid

- Rahvusvaheline konkurents üleilmsetes väärtusahelates nõuab kohanemiseks kulutusi, sest mõned tegevusalad kasvavad, kuid muud tõmbuvad kokku ning mõned tegevusalad viiakse üle teistesse riikidesse.
- Poliitika peab hõlbustama kohanemisprotsessi tööturu- ja sotsiaalpoliitika meetmete kaudu ning investeringutega haridusse ja oskustesse. Ka struktuuripoliitika meetmed aitavad suurendada majanduste paindlikkust ja seeläbi ka nende vastupanuvõimet tulevikušokkidele.
- Majanduste suurenev vastastikune seotus ongi üks vastupanuvõime allikatest. See võib aga mõjuda ka nakkuslikult, kui ühes üleilmse väärtusahela osas toimunud sündmused käivad läbi terve süsteemist.
- Pidades silmas üleilmsete väärtusahelate laiahaardelist mõju heaolule, peavad valitsused, ettevõtted ja muud sidusrühmad suhtuma alati hoolikalt oma rolli ja vastutusse seoses valitsemisega.

Olulisemad soovitused

- Mitmepoolse koostöö tugevdamine ja koordineerimine, et hoida alal avatud ja prognoositavat rahvusvahelist investeerimiskliimat, mis on seni toetanud investeerimist üleilmsetesse väärtusahelatesse, samuti abi osutamine riiklike poliitikate kooskõlastamisel majandustegevuse üleilmse loomusega.
- Turgude avatuse säilitamine ja proteksionismisurvele vastupanemine. Kaubanduse liberaliseerimise edendamine, ideaaljuhul mitmepoolselt, et suurendada seotus üles- ja allavoolu maksimumini. Tuleb rakendada meetmeid kaubanduse hõlbustamiseks, sh WTO lepingu kaudu.
- Vältida stiimulite abil sõdimist, et meelitada ligi üleilmse väärtusahela kõrge väärtusega tasemeid.
- VKEde toetamine poliitikameetmetega, mis innustavad sidemete loomist rahvusvaheliste firmadega, nende tarnevõimsuste ja uuendusvõime soodustamine ning tootestandardite kasutuselevõtu hõlbustamine.
- Investeeringute tegemine oskustesse ja täiustatud tootmistehnoloogiasse, sh traditsioonilistes tööstustes, poliitikameetmete kasutamine, mis tugevdavad võrgustikke ja koostööd, et aidata kinnistada tootmist ja väärtuse loomist.
- Teadmusel põhinevasse omandisse, nagu teadus- ja arendustegevus ning disain, investeerimise toetamine ja olulise majandusliku pädevuse, eeskätt oskuste ning juhtimise arendamise soodustamine.
- Määruste reformimine ning teenustega kauplemise ja nendesse investeerimise liberaliseerimine, et suurendada konkurentsi ja tootlikkust ning teenuste kvaliteeti.
- Investeeringusbarjääride vähendamine, et toetada arenevate riikide integratsiooni üleilmsetesse väärtusahelatesse.
- Areneva majandusega riikidele toe pakkumine ettevõtluskeskkonna parandamisel ja rahvusvahelise kaubandusega tegelemise suutlikkuse parandamisel.
- „Kaubandusabi” algatuste kaudu suutlikkuse suurendamise toetamine, et aidata vaeseimaid areneva majandusega riike.
- Firmade esmane vastutus on potentsiaalsete riskide käsitlemine, kuid tuleb edendada ka mitmeid sidusrühmi hõlmava lähenemisviisi kasutamist, mis kaasaks ka valitsusi, et toetada teabe jagamist ja võimekuse tõstmist.
- Edasise tegevuse algatamine, et mõõta investeerimise tähtsust üleilmsetes väärtusahelates ja nende mõju tööhõivele, oskustele ja sissetulekule.

© OECD

Käesolev kokkuvõte ei ole OECD ametlik tõlge.

Käesoleva kokkuvõtte kasutamine on lubatud OECD autoriõiguse ja originaalse väljaande pealkirja mainimisel.

Erinevates keeltes kokkuvõtted on väljavõtted OECD esialgselt inglise- ja prantsuskeelsest väljaandest.

Need väljaanded on saadaval OECD internetipoest aadressil www.oecd.org/bookshop

Täiendavate andmete saamiseks pöörduge OECD Õiguste ja tõlgete üksuse poole avalike suhete direktoraadis aadressil

rights@oecd.org või faksinumbril: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

õiguste ja tõlgete üksus: www.oecd.org/rights

[Read the complete English version on OECD iLibrary!](#)

© OECD (2013), *Interconnected Economies. Benefiting from Global Value Chains*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/9789264189560-en